
Uchwała zebrania gminnego w Strzelcach dnia 6 listopada 1905 roku.

Rozprawy z Dziejów Oświaty 12, 227-228

1969

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

**Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.**

UCHWAŁA ZEBRANIA GMINNEGO W STRZELCACH DNIA 6 LISTOPADA
1905 ROKU*

Wójt gminy Sójki Roman Borucki na zasadzie 14 artykułu *Najwyższego ukazu* z dnia 19 lutego (2 marca) 1864 roku o urządzeniu gmin wiejskich wezwał na dzień dzisiejszy zebranie gminne, na które z ogólnej liczby 300 osób, mających prawo głosu, na zebranie stawiło się 156 osób, a ponieważ liczba głosów na zasadzie artykułu 17 tegoż *Najwyższego ukazu* dostateczna jest dla powzięcia uchwały, tedy wójt gminy otworzył posiedzenie i przedstawił do rozpatrzenia następujące wnioski:

1. Przeczytano w obecności Wgo Pana Komisarza do spraw włościańskich rozporządzenie wgo naczelnika kutnowskiego powiatu od 12 (25) października r. b. na nr 717 odnośnie wybrania spośród siebie kandydata na gminnego sędziego, ławnika i jego kandydata do sądu 3 okręgu kutnowskiego powiatu.

2. Przedstawiono zebraniu gminnemu do uznania kwestię co do przyjęcia drzewa, wyznaczonego przez Zarząd Dóbr Państwa na budowę szkoły w Wierzbieniu, które po ścisłym obejrzeniu przez wybranych członków, okazało się w zupełności niezdatnym na budowę.

Zebranie gminne, wysłuchawszy wyżej wymienione wnioski i rozporządzenie, jednogłośnie postanowiło: na sędziego gminnego wybrało pana Stanisława Wierzbickiego, właściciela majątku Starawieś, obecnego sędziego, a na ławnika i jego kandydata większością głosów, tj. 109, przeciw 47, wybrani: na ławnika Władysław Przybyszewski, gospodarz wsi Żurawieniec, a jego kandydata Józef Wojtczak, gospodarz tejże wsi.

Oprócz tego zebranie gminne, korzystając z tego, iż zebranie gminne zwołane zostało nie tylko w celu wyborów, lecz także jako kwartalne, postanowiło: żądać, ażeby nauka w szkołach początkowych, znajdujących się w gminie Sójki, była prowadzona w języku polskim, o czym wójt gminy, po podpisaniu niniejszej uchwały, obowiązany niezwłocznie zakomunikować o tym wszystkim nauczycielom gminy Sójki i żądać wypełnienia woli zebrania, jeżeliby który z nauczycieli nie zechciał tego uczynić, wójt natychmiast powinien dzieci rozpuścić, a nauczycielowi wstrzymać wypłatę pensji do czasu usunięcia go z zajmowanego stanowiska, na

* Uchwały zebrań gminnych z lat 1905—1906 stanowią bardzo interesujące źródło, ilustrujące walkę chłopów w Królestwie Polskim z carskim uciskiem narodowym, zwłaszcza zaś z polityką rusyfikacyjną. Ukazują one również wzrost aspiracji oświatowych wśród chłopów, czego wyrazem były ich śmiałe żądania nie tylko zupełnego spolszczenia szkoły, lecz również jej przebudowy programowej, przedłużenia okresu nauki, podniesienia kwalifikacji nauczycieli i organizowania kursów dla analfabetów. Tekst uchwał zebrań członków gminy w Strzelcach (pow. Kutno) pochodzi z książki protokołów zebrań tej gminy, przechowywanej w Archiwum Powiatowym w Łowiczu (bez sygnatury), która zawiera protokoły z lat 1886—1927. Dostarczył Jan Tomczak.

miejsce którego nastąpi wybór przez gminę innego. Również, ażeby czas nauczania był przedłużonym do lat pięciu wraz z przedłużeniem roku szkolnego do 10 miesięcy z wyłączeniem li tylko świąt Bożego Narodzenia i Wielkiej Nocy nowego stylu, na które to święta dzieci będą zwalniane po tygodniu. Książek, jakie do obecnej chwili były przysyłane przez Naczelnika Dyrekcji do bibliotek szkolnych „Oświata” i [...] nie przyjmować i zmusić wójta na miejsce tych za porozumieniem nauczycieli i kuratorów, na stanowiska których wybieramy p. Jana Orzechowskiego, właściciela majątku Klonowiec-Szlachecki, i Adama Szubskiego, gospodarza tejsze miejscowości, sprowadzić za fundusze szkolne, wyznaczone na ten cel, odpowiednie podręczniki polskie dla wszystkich szkół i jeden egzemplarz gazety podług uznania tychże kuratorów. Kuratorzy obowiązani będą od dnia dzisiejszego ściśle kontrolować prowadzenie lekcji w szkołach i wspólnie z wójtem i z nauczycielami ustanowić nowy program i rozkład lekcji, co się odbędzie w urzędzie gminnym. Zebranie gminne upoważnia wójta gminy i wybranych kuratorów obznajmić wszystkich nauczycieli, jeżeliby który z nich został zwolniony ze swego stanowiska za wypełnienie woli zebrania, to gminne zebranie na to nie pozwoli i położy stanowczy protest tam gdzie się należy. Jednocześnie z wypisaniem podręczników dla szkół, sprowadzić na koszt tychże funduszy szkolnych dla każdego sołtysa gminy Sójki po jednym egzemplarzu gazety „Zorza”.

Również zebranie gminne postanawia, iż wszelkie księgi gminne i wszelka korespondencja gmina winna być prowadzona tylko w języku polskim, a jednocześnie wkłada obowiązek na wójta gminy żądać zwrotu znaków sołtyjskich i wójtowskiego z napisami w języku polskim, a obecne znaki z napisem li tylko rosyjskim sołtysi składają wójtowi dla zwrotu. Przy czym zebranie upoważnia p. p. Jana Orzechowskiego, właściciela majątku Klonowiec-Szlachecki, i Bronisława Kretkowskiego, właściciela majątku Siemianów, w razie jeżeliby zaszła tego potrzeba, robić wszelkie podania, apelacje i skargi do odnośnej władzy w sprawie niniejszej uchwały.

Wójta gminy zaś i pisarza zmusić do napisania i podpisania niniejszej uchwały, jako prawnej i legalnej.

Na tym uchwała niniejsza zakończona i przez obecnych podpisana.

Przed podpisaniem niniejszej uchwały dodatkowo postanawiamy, ażeby również i w sądzie gminnym 3 Okręgu Kutnowskiego powiatu wszelka biurowość była prowadzona w języku polskim, a w ogólności, ażeby w Królestwie Polskim zaprowadzić sądy przysięgłych, o wyjednanie czego również upoważniamy wyżej wymienionych obywateli.

UCHWAŁA ZEBRANIA GMINNEGO W STRZELCACH DNIA 16 LISTOPADA 1905 ROKU

Wójt gminy Sójki Roman Borucki na zasadzie 14 artykułu *Najwyższego ukazu* z dnia 19 lutego (2 marca) 1864 roku o urządzeniu gmin wiejskich wezwał na dzień dzisiejszy zebranie gminne, na które z ogólnej liczby 300 osób, mających prawo głosu, na zebraniu gminnym stawiło się 158 osób, a ponieważ liczba głosów na zasadzie artykułu 17 tegoż *Najwyższego ukazu* dostateczna jest dla powzięcia uchwały, tedy wójt gminy otworzył posiedzenie i przedstawił do rozpatrzenia następujące wnioski:

1. Kwestię reparacji budynków szkolnych w Głogowcu i Waltersdorfie.
2. Żądanie zwrotu sumy 10 rs. wraz z całym procentem do ostatniej chwili z zapisu ks. Matty na szkołę elementarną w Waltersdorfie, gminy Sójki, podług dowodu